

พรรคการเมืองและฐานคะแนนเสียง :
ศึกษารณิพรรคไทยรักไทยในกรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อและเขตบางพลัด

นางสาวพจนีย์ เขมร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-2524-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

POLITICAL PARTIES AND VOTING BASES : A CASE STUDY OF THAIRAKTHAI
PARTY IN BANGKOK, BANGSUE AND BANGPLAD DISTRICTS

Miss Pojanee Khamen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Government

Department of Government

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-14-2424-8

พจนีย์ เขมร : พรรคการเมืองและฐานคะแนนเสียง : ศึกษากรณีพรรคไทยรักไทยใน กรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อและเขตบางพลัด. (POLITICAL PARTIES AND VOTING BASES : A CASE STUDY OF THAIRAKTHAI PARTY IN BANGKOK, BANGSUE AND BANGPLAD DISTRICTS) อ.ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สิริพรรณ นกสวน, 115 หน้า. ISBN 974-14-2424-8.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาค้นคว้าถึงความสำคัญของฐานคะแนนเสียงต่อการเลือกตั้ง กระบวนการสร้างฐานคะแนนเสียงของพรรคการเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับฐานคะแนนเสียงในกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาพรรคการเมืองไทย ทั้งนี้ได้เลือกศึกษากรณีของพรรคไทยรักไทยในกรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อและเขตบางพลัด

ผลการวิจัยพบว่า ฐานคะแนนเสียงส่วนบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พรรค ไทยรักไทยได้รับเลือกตั้งมากกว่าฐานคะแนนเสียงของพรรค ดังจะเห็นได้จาก ประชาชนในเขตบางซื่อเลือกเพราะ ความนิยมของประชาชนต่อผู้สมัคร, การลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ และกระแสของประชาชน เช่นเดียวกับประชาชนในเขตบางพลัดเพราะ ครอบครัวมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จัก, การลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างสม่ำเสมอ และกระแสของประชาชน

พรรคไทยรักไทยพยายามสร้างฐานคะแนนเสียงใหม่ โดยการนำเสนอภาพลักษณ์ของหัวหน้าพรรค นโยบายพรรค กิจกรรมและภาพพจน์ของพรรคด้วยวิธีการใหม่ ควบคู่ไปกับการพบปะติดต่อกับพหุอาชีพแบบประจำสม่ำเสมอไม่ใช่ชั่วคราว

ศักยภาพในการพัฒนาฐานคะแนนเสียงส่วนบุคคลให้เป็นฐานคะแนนเสียงของพรรคนั้น ยังไม่ปรากฏชัดเจนอน ต้องดูการเลือกตั้งหลายครั้งประกอบกัน และด้วยงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงหลังจากที่มีการเลือกตั้งผ่านมาแล้ว 2 ครั้ง ซึ่งพรรคไทยรักไทยได้เป็นรัฐบาลทั้ง 2 ครั้ง พบว่า ฐานคะแนนเสียงส่วนบุคคลและฐานคะแนนเสียงของพรรคเปลี่ยนไปตามกระแสในช่วงการเลือกตั้งนั้นๆ

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนิติ..... พจนีย์ เขมร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... สิริพรรณ นกสวน

4581145224 : MAJOR Government

KEY WORD : Voting Bases / Thairakthai Party / Political Party

POJANEE KHAMEN : POLITICAL PARTIES AND VOTING BASES : A CASE
STUDY OF THAIRAKTHAI PARTY IN BANGKOK, BANGSUE AND BANGPLAD
DISTRICTS. THESIS ADVISOR : ASST. PROF SIRIPAN NOGSUAN, 115 pp.
ISBN 974-14-2424 -8.

This thesis aims to identify the impacts of voting bases on the electoral results, the process of establishing voting bases by a political party, and the relationship between political parties and the voting bases in Bangkok. These elements have been considered influencing on the development of Thai political party. In this research, two Thai Rak Thai Party’s constituencies in Bangkok, Bangsue and Bangplad Districts, are selected as case studies. In this regard, the study applies qualitative research method using secondary data and in-depth interview

The finding reveals that the personal voting base is more important for a party to win the elections than the party’s voting base. As in Bangsue District, the Thai Rak Thai candidate was elected because of people’s preference to the candidates as the candidates always have a good connection with people and have visited the constituency consistently. Bangplad District reveals the same results; voters elected the candidate from the well-known family, those who always have a good connection with people and the constituents’ tendencies for election at that time.

Thai Rak Thai Party has tried to create a new voting base by presenting the image of party leader, its policies, its activities and its new image of party as well as by always keeping the old connections and rendering services regularly.

The finding can not identify that this personal relationships voting bases will develop to be the political party voting bases because it needs to test and retest several elections before coming to the conclusion. However, as the thesis only examines only two general elections, and Thai Rak Thai Party was elected to become the government twice, the thesis finds that the personal voting bases and party voting bases have changed from time to time, depending on the constituents’ tendencies for election at that time.

Department Government
Field of study Government
Academic year 2005

Student’s signature.....*NOJANEE KHAMEN*
Advisor’s signature.....*SIRIPAN NOGSUAN*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีก็ด้วยความเมตตาของท่านอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สิริพรรณ นกสวน ที่ให้คำชี้แนะและช่วยเหลือตลอดมา รวมทั้งท่านประธานกรรมการ คือ ศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลีम्मณี และท่านอาจารย์ คือ อาจารย์เวียงรัฐ เนติโพธิ์ ที่ให้ข้อท้วงติงและชี้ประเด็นบกพร่อง ตลอดจนแนวทางแก้ไขจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณพ่อ แม่ และครอบครัวที่สนับสนุน ห่วงใย และให้กำลังใจตลอดมา ขอบพระคุณ ดร.วิโชติ วัฒนโธ และเพื่อนร่วมงานที่ให้กำลังใจและสนับสนุนเสมอมา และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่และประชาชนในพื้นที่ที่ทำการศึกษาที่กรุณาเสียสละเวลาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และสุดท้ายขอบคุณทุกแรงบันดาลใจที่ดีที่มีส่วนผลักดันให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
สภาพและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
สมมุติฐานในการวิจัย.....	9
ขอบเขตในการศึกษาวิจัย.....	10
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	11
วิธีการศึกษา.....	11
การนำเสนอรายงานการวิจัย.....	12
2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษา.....	13
1. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างฐานคะแนนเสียง.....	13
2. แนวคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนและระบบความสัมพันธ์ของคนไทย.....	31
3. แนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองและการสื่อสารทางการตลาด.....	38
3 ฐานคะแนนเสียงส่วนบุคคล.....	53
1. ข้อมูลเขตเลือกตั้ง และสมัครรับเลือกตั้งเขต 3 บางซื่อ.....	56
2. ข้อมูลเขตเลือกตั้ง และสมัครรับเลือกตั้งเขต 29 บางพลัด.....	66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	76
1. วิวัฒนาการของพรรคไทยรักไทย.....	76
2. ความสำเร็จของพรรคไทยรักไทย.....	87
3. ฐานคะแนนเสียงพรรคไทยรักไทย.....	90
5	101
1. สรุปผลการศึกษา.....	101
2. ข้อเสนอแนะ.....	107
รายการอ้างอิง.....	108
ภาคผนวก.....	113
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	115

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.1 แสดงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกรุงเทพมหานครปี พ.ศ.2522-2544.....	4
1.2 แสดงผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 6 มกราคม 2544.....	7
1.3 ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 แบบแบ่งเขต จำแนกตามภาค.....	8
3.1 แสดงผลการเลือกตั้ง ส.ส. กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2544 และเปรียบเทียบคะแนนระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคไทยรักไทย และพรรคประชาธิปัตย์.....	53
3.2 แสดงผลการเลือกตั้ง ส.ส. กรุงเทพมหานคร เขตการเลือกตั้งที่ 1 ปี 2531-2539 (5 สมัยย้อนหลัง).....	57
3.3 แสดงผลการเลือกตั้ง ส.ส. กรุงเทพมหานคร เขตเลือกตั้งที่ 10 ปี 2531-2539 (5 สมัยย้อนหลัง).....	67
5.1 แสดงฐานคะแนนเสียงส่วนบุคคลและฐานคะแนนเสียงพรรค.....	106